

מסורת הש"ס

(6 [נקמן עה],

◄ ►

הגהות הב"ח

(א) גמ' או דלמא מצי א"ל שטיק; (ב) רשב"ם ד"ה חזן מחזוב וכו' דרך להא' חרוב נמכוין ולא: (א) ד"ה חזן משדה פלתי הסמקן למלך כג"ל ומיתות לו חזן נמק: (ד) ד"ה ה"ג אלא וכו' זו ופירושה ופירוש משוגש:

◄ ►

מוסף תוספות

א. דלהכי א"ל חזן מחזוב וסדן הפלוגי לשייר באותה שדה שמכר חלק אחד כמה שחוד אותו חרוב או אותו סדן. רשב"א.
ב. במגו דאי בעי אמר מוויף הוא. רמב"ן. ג. אם לא שאדם נאמן וישר הוא לא היו מעשרין אותו מן השמים. רש"י כ"מ לה.
ד. כיון דהשתא טעין ליה נאנסו אימת הוה ליה לקבולי שטרא. רעב"א.
ה. (דהאי דקאמר ולימא ליה שטיק בידו מאי בעי לאו בר עמרם הוה אלא תלמודא הוא דבעא ליה לכרורה דמלתא. רשב"א.)

◄ ►

רבינו גרשום

כל שהעול כובשו. שהיו רגילין לחרוש אילנות במחורשה כשדה וזיתים ומסימין על בראשי השורים כעין שאנו רגילין ואם מנה העול באלן כשהוא חורש והעול כופף את האילן ודאי מכור ודלא הוי דבר חשוב. ואידך שיש בהן כח דאין העול כולל לכובשן הוי שירי: הא לבדקלי. בעינן כל שעולין לו בחבל: בעט מויה רב אחא מרב ששת. אם אמר לו קרקע אני מוכר לך חזן מחזוב זה וחזן מסדן פלוגי ואיכא חרובין אחריני מורכבין וסדן שקמה מהן. או דלמא אפי' שאר חרובין גמי לא מבר שום חרוב מורכב ולא שום סדן שקמה דקתני מתיי' לא מבר לא חרוב המורכב ולא סדן שקמה והאי הוואיל דקא מתיי' חזן הכי חזן מסדן פלוגי לטפוי ללוקח קאתי דמשמע הכי האי הוא דלא יקנה הא שאר חרובין קני. או דלמא אפי' שאר חרובין גמי לא קני והאי דקאמר הכי משום האי טעמא דאמרי' לקמן לדמי: א"ל לא קני. אפי' שאר חרובין: דער. דאפי' שאר חרובין גמי לא קנה: דאילו אמר ליה מוכר ללוקח שדי אני מוכר לך חזן משרה פלוגי. כלומר חזן מן אותה שדה. וכי מי אמרי' ההיא דלא קני הא אחורייתא דליה קני בתמיא. והא ולא אמר ליה שדותי מכורין לך. אלא לדמי דאמר ליה שדי אני מוכר לך חזן משרה פלוגי שאני נותן לך באותן דמים שנתתי לך זו. אבל איזו מן האחרות שתרצה אתן לך באותן דמים שנתתי לך זו. הכא נמי להכיבא דאמר ליה חזן מחזוב פלוגי וחזן מסדן פלוגי אפי' בלאו הכי לא קני ליה. לדמי קאמר ליה. כלומר שאותן איני

דייני גולה. שמואל וקרנא כפ"ק דסנהדרין (דף פ: ע"ש): **כל שהעול כובשו**. מורשין היו בצקר סביב האילנות ואם העול כופף את האילן ועובר השור לדרכו ואין האילן מעכב השור לא חשיב. ומיהו אם אין אילנות גדולים בשדה אלא אלו הוו שיור כדאמרן [פסו:] גבי דיקלי:

הא בדיקלי. מילתיה דרז: **הא באילני**. שהעול כובשו דשיעור דעליית חבל לא שיך צהו דנלא חבל עולין בכל שאר אילנות על ידי ענפים המתפללים לכל דל. ושיעורא דכבישת עול נמי איכא למימר דלא שיך בדיקלי דלפי' היכא דכביש ליה עול חשיב הוא אם עולין לו בחבל: **חזן מחזוב**. המורכב פלוגי חזן מסדן השקמה פלוגי והיו צה הרבה חרובין וסדנא מהו דאם שירי לנו יגרע כמו אלא אפילו שאר חרובין נמי לא קני הלוקח דבשזיל דלא עכשיו ששייר אחד איכא למימר דשאר חרובין מכר לו או דלמא לא שירי לגרע כמו אלא אפילו שאר חרובין נמי לא קני הלוקח דבשזיל שייפה המוכר את כח שלו שפירש בפירוש איני מוכר לך ההוא חרוב אין לנו לגרע כמו בשאר אלא אי איכא מילתא לטפויי בזהאי חזן כגון דרך מטפינן ליה כדאמר במתניתין(6) ומודי ר"ע בזמן שאמר לו חזן מאלו שאני ר"ע ליקח לו דרך והאי חזן מחזוב פלוגי דקאמר לשייר דרך להאי (6) דקל נמכוין ולא למעט השאר ואפי' לרצנן נמי איכא למימר לפיכך אמר חזן מחזוב פלוגי דבההוא חרוב היה חפץ יומר ולא היה רוצה שיבצענו לוקח לדין ולחרוז זה מכיון לשופרא דשטרא אכל על שאר חרובין לא חשיב לכתוב שופרא דשטרא דמ"מ צוטמ הוא בנמאי דקי"ל שאין חרוב המורכב נמכר בכלל שדה. כן נראה בעיני ועיקר: (הג"ה.) א"ל לא **קנה**. לא הוא ולא וילמו דכיון שאפי' לא פירש ליה חזן כגון אלו אינן נמכרין בכלל שדה ה"ג לא קנה ולא פירש הללו אלא להודיעו שכל אילן

שצאומה שדה הרי הן כמו אלו ולא נמכרו. ע"כ): ה"ג **איטיביה חזן מחזוב פלוגי לא קנה**. והאי דקתני **נמי לא קנה**: לא שאר חרובין **נמי לא קנה**. דהאי דקתני **לא קנה** אשאר חרובין קאי וכל שכן האי דקמשייר ולאשמעינן אחא דלא הפסיד שאר חרובין בשזיל ההוא ששייר יחידי: **סדע**. דלא קני: **חזן משדה פלוגי**. הסמקן (6) לו חזן למיכר: **הא אחריני קני**. בתמיה והלא שדה אחת מכר לו ולא השאר: ה"ג **אלא לא קני ה"ג לא קני**. כלומר אלא פשיטא לן דלא קני הלוקח שאר שדות דהא המוכר שדה אחת לא מכר כל שדותיו בכלל ובשזיל שאמר שטות זה חזן משדה פלוגי אין לנו לומר שמכר מה שלא רצה למכור דשדה אחת נמכוין למכור ולא שמי שדות ה"ג המוכר את השדה לא מכר חרוב וסדן דחשיבי שדה בפני עצמן והלכך בשזיל ששייר אחת מהן בלא לזרך אין לנו לומר שמכר השאר: ואית דגרס **אלא לדמי ה"ג לדמי**. כלומר בצאותו שדה שמכר שייר לעצמו דמי ההוא שדה דקאמר חזן משדה פלוגי ה"ג ה"ק שדה מכור לך חזן מדמי חרוב פלוגי יש עוד פירושים אחרים ולא נהירא כלל גירסא זו ופירושה (7) משוגש היה בספרים ליתן טעם בדבר כיון דלא קני אמאי קאמר חזן משדה פלוגי ומיהו הטעם דפרישית לשייר ליה דרך לההוא חרוב או לההוא שדה ששייר נמכוין וכדאמרינן נמי (לעיל דף סג:.) גבי על מנת שהדיוטא העליזנה שלי ששייר מקום וזיון ומיהו היכא דליכא לטפויי שום דבר אין לנו לומר כיון דליכא לטפויי לגרועי נמכוין דדי לנו אם אינו מטפי ומרויח כשיורו אלא שיפסיד בתמיה: **חזן מחאי סדן פלוגי מהו**. ולהאי לישנא פשיטא ליה דחזן מסדן פלוגי לא קנה נמי שאר סדנין: **שאר חרובין פשיטא הוא דלא קני**. כדאמרן טעם לעיל תדע דאי א"ל כו': ומשני **לא מה ששייר בצאוסו חרוב נמי לא קנה**. והא דקתני שאר חרובין לא קנה חרובין אלו לא קני ה"ג לא קני: **בעא מיניה רב עמרם כו'**. משום דדייני גולה נקט לה הכא: **בשטר**. שכתב כמה הפקיד לו וחתמו בעדים ואהני ליה האי שטרא דלא מצי טעין נפקד להד"מ: וא"ל. נפקד היום ולמחר החזרתי לך מהו דהא קי"ל בחזקת הבתים (לעיל דף מה:.) דהמפקיד את חזירו בעדים א"ל להחזיר בעדים אכל הכא דאיכא שטר ציד המפקיד מי אמרינן דה"ג מהימנ מיוג דאי בעי אמר נאנסו והוה מהימן ובשצועה כדלקמן [ע"ב] וכדכתב שצועת ה' מהיה צין שניהם (שטות כב) שהתורה האמינתו לנפקד השתא נמי מהימן ובשצועה כדלקמן [ע"ב] דמה לו לשקר אי בעי הוה פטר נפשיה בטענת שקר דנאנסו ומשום דלא רצה לשקר ואמר החזרתי נאמן: או **דלמא אמר ליה**. מפקיד שטרך צידי מאי בעי לא היה לך להניח השטר צידי אילו החזרת לי פקדוני כדי שלא אחזור ואחצצענו וכמו מה לי לשקר במקום עדים דמי ולא אמרינן מה לו לשקר: **וליעטמך אילו אמר ליה נאנסו כו'**. הלכך לא מצי למיטען מפקיד שטרך צידי מאי בעי ולמה לי לשקר במקום עדים לא דמי דהא עביד איניש למידחי ואמר אבדתי את שטרי ונפקד נמי לא הוה חייש לשטרא משום דהוה מצי למיפטר נפשיה בטענת אונס אכל מלוה את חזירו בשטר לא מצי טעין לזה פרעתי דאי"ל אידך שטרך צידי מאי בעי וגבי לזה ליכא שום מיוג דאפי' טעין נאנסו כריך לשלם דמלוה להואלא ניתנה:

המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא

ע. חזין מחזוב פלוגי אותו לא קנה. לא גרסי' אותו חרוב דהא

מסיק דשאר חרובין נמי לא קנה ומיהו לפי הספרים דגרסי בתר הכי אלא לדמי ה"ג לדמי גרסי' ליה שפיר ודמי חרוב לא קנה בקרקע^א: **אך דלמא מצי א"ל שטרך בידו מאי בעי**. אפילו למ"ד

ורייני גולה אמרי **כל שהעול כובשו לא הוי שיור כל שאין העול כובשו הוי שיור בלא פליגי הא בדיקלי הא באילני בעא מיניה רב אחא בר הונא מרב ששת חזין מחזוב פלוגי חזין מסדן פלוגי מהו אותו חרוב הוא דלא קני הא שאר חרובים קני או דלמא שאר חרובין נמי לא קני אמר ליה גלא קנה איטיביה חזין מחזוב פלוגי חזין מסדן פלוגי לא קנה מאי לאו אותו חרוב הוא דלא קנה הא שאר חרובין קנה א"ל לא אפילו שאר חרובין נמי לא קנה תדע דאילו א"ל שדי מכורה לך חזן משרה פלוגית ההיא הוא דלא קני הא אחרנייתא קני אלא לא קנה ה"ג לא קנה ואיכא דאמרי בעא מיניה רב אחא בר הונא מרב ששת חזין מחצי חרוב פלוגי חזן מחצי סדן פלוגי מהו שאר חרובין ודאי לא קני הא מה ששייר באותו חרוב קני או דלמא אפילו מה ששייר באותו חרוב נמי לא קני א"ל דלא קני איטיביה חזן מחצי חרוב פלוגי חזן מחצי סדן פלוגי שאר חרובין הוא דלא קנה הא מה ששייר באותו חרוב קנה א"ל לא אפי' מה ששייר באותו חרוב נמי לא קנה תדע דאילו א"ל שדי מכורה לך חזן מחצי שדה פלוגי ההוא הוא דלא קנה הא אידך קנה אלא לא קני ה"ג לא קני בעא מיניה רב עמרם מרב חסדא המפקיד אצל חבריו בשטר ואמר לו החזרתים לך מהו מי אמרינן מיוג דאי בעי אמר נאנסו מהימן השתא נמי מהימן או דלמא (6) אמר ליה שטרך בידו מאי בעי א"ל ה"מהימן ולימא ליה שטרך בידו מאי בעי א"ל וליטעמך וכי א"ל נאנסו מי מצי א"ל שטרך בידו מאי בעי אמר ליה**

סוף

והאי דקתני **נמי לא קנה**. דהאי דקתני **לא קנה** אשאר חרובין קאי וכל שכן האי דקמשייר ולאשמעינן אחא דלא הפסיד שאר חרובין בשזיל ההוא ששייר יחידי: **סדע**. דלא קני: **חזן משדה פלוגי**. הסמקן (6) לו חזן למיכר: **הא אחריני קני**. בתמיה והלא שדה אחת מכר לו ולא השאר: ה"ג **אלא לא קני ה"ג לא קני**. כלומר אלא פשיטא לן דלא קני הלוקח שאר שדות דהא המוכר שדה אחת לא מכר כל שדותיו בכלל ובשזיל שאמר שטות זה חזן משדה פלוגי אין לנו לומר שמכר מה שלא רצה למכור דשדה אחת נמכוין למכור ולא שמי שדות ה"ג המוכר את השדה לא מכר חרוב וסדן דחשיבי שדה בפני עצמן והלכך בשזיל ששייר אחת מהן בלא לזרך אין לנו לומר שמכר השאר: ואית דגרס **אלא לדמי ה"ג לדמי**. כלומר בצאותו שדה שמכר שייר לעצמו דמי ההוא שדה דקאמר חזן משדה פלוגי ה"ג ה"ק שדה מכור לך חזן מדמי חרוב פלוגי יש עוד פירושים אחרים ולא נהירא כלל גירסא זו ופירושה (7) משוגש היה בספרים ליתן טעם בדבר כיון דלא קני אמאי קאמר חזן משדה פלוגי ומיהו הטעם דפרישית לשייר ליה דרך לההוא חרוב או לההוא שדה ששייר נמכוין וכדאמרינן נמי (לעיל דף סג:.) גבי על מנת שהדיוטא העליזנה שלי ששייר מקום וזיון ומיהו היכא דליכא לטפויי שום דבר אין לנו לומר כיון דליכא לטפויי לגרועי נמכוין דדי לנו אם אינו מטפי ומרויח כשיורו אלא שיפסיד בתמיה: **חזן מחאי סדן פלוגי מהו**. ולהאי לישנא פשיטא ליה דחזן מסדן פלוגי לא קנה נמי שאר סדנין: **שאר חרובין פשיטא הוא דלא קני**. כדאמרן טעם לעיל תדע דאי א"ל כו': ומשני **לא מה ששייר בצאוסו חרוב נמי לא קנה**. והא דקתני שאר חרובין לא קנה חרובין אלו לא קני ה"ג לא קני: **בעא מיניה רב עמרם כו'**. משום דדייני גולה נקט לה הכא: **בשטר**. שכתב כמה הפקיד לו וחתמו בעדים ואהני ליה האי שטרא דלא מצי טעין נפקד להד"מ: וא"ל. נפקד היום ולמחר החזרתי לך מהו דהא קי"ל בחזקת הבתים (לעיל דף מה:.) דהמפקיד את חזירו בעדים א"ל להחזיר בעדים אכל הכא דאיכא שטר ציד המפקיד מי אמרינן דה"ג מהימן מיוג דאי בעי אמר נאנסו והוה מהימן ובשצועה כדלקמן [ע"ב] וכדכתב שצועת ה' מהיה צין שניהם (שטות כב) שהתורה האמינתו לנפקד השתא נמי מהימן ובשצועה כדלקמן [ע"ב] דמה לו לשקר אי בעי הוה פטר נפשיה בטענת שקר דנאנסו ומשום דלא רצה לשקר ואמר החזרתי נאמן: או **דלמא אמר ליה**. מפקיד שטרך צידי מאי בעי לא היה לך להניח השטר צידי אילו החזרת לי פקדוני כדי שלא אחזור ואחצצענו וכמו מה לי לשקר במקום עדים דמי ולא אמרינן מה לו לשקר: **וליעטמך אילו אמר ליה נאנסו כו'**. הלכך לא מצי למיטען מפקיד שטרך צידי מאי בעי ולמה לי לשקר במקום עדים לא דמי דהא עביד איניש למידחי ואמר אבדתי את שטרי ונפקד נמי לא הוה חייש לשטרא משום דהוה מצי למיפטר נפשיה בטענת אונס אכל מלוה את חזירו בשטר לא מצי טעין לזה פרעתי דאי"ל אידך שטרך צידי מאי בעי וגבי לזה ליכא שום מיוג דאפי' טעין נאנסו כריך לשלם דמלוה להואלא ניתנה:

עין משפט ור מוצה

גג א ב מיי פ"ד מהל' מסייה הל' יג סמנ עשין פכ טו"ש ח"מ סי' רעו סעיף ד:
גד ג טו"ש"ע שם סעיף ד בתי"ב:

גה ד טור שם ועי' בבי":
גז ה מיי פ"ב מהל' שכירות הל' יג סמנ עשין פט טו"ש"ע ח"מ סי' רלו סעיף ג:

◄ ►

רבינו גרשום (המשך)

נותן לך אלא ברמים יקרי'ם אבל האחרים אתנם לך ברמי שאר אילנות. ואמר לן המורה"ה האי לישנא דלדמי לאו דוקא כל כך. אלא האי לישנא מתחבר שפיר דכתב אלא לא קני הכא נמי לא קני: חזן חרוב מחצי סדן שקמה פלוגי מהו מי אמרי' הוואיל דבלאו הכי לא קני שאר חרובין מורכבין והאי דקאמר וכו' לגרועי לנפשיה קאתי ושארי חרובין דאי לא קני. והאי וצי חרוב דשייר קני הליקח או לא. אלא לדמי שאמר לו שדי אני מוכר לך חזן מחצי שדה פלוגי שאני מוכר ברמים של שאר חרובין דעלמא איל ברמים יקרי'ם ולא קנה כלום מן החרוב. והכא נמי מונה בספר לישנא אחרינא אלא דלא קני הכא נמי לא קני: בשטר. שכתב בשטר והעיד עדים כמה הפקיד לו: מגו דאי בעי א"ל נאנסתי מהימן. האי דקאמר נפקד זה נאנסתי הוא הדין נמי הוה טעין נגבה לו או נאבדה היה פטור דש"ח הוא וש"ח פטור נגנבה ואבדה. אלא משי"ה אמר נאנסתי דאפי' (6) שואל החייב על הכל פטור אי טעין נאנסתי. או דלמא מצי אמר ליה המפקיד אם איתא דהחזרת לי שטרך בידו שיש לך משלי כך וכך מאי בעי: א"ל. אפי' הכי נאמן: אמר ליה ולטעמך כי אמר ליה נאנסתי מי מצי א"ל שטרך בידו מאי בעי. אלא לא מצי א"ל הכי נמי בהחזוהי לך לא מצי א"ל שטרך בידו כו':

(6) נראה דע"ס וז"ל דאפי' ש"ס דחייב כו'